

Region Syddanmark

Delstrategi for Klini- ske og øvrige for- brugsvarer

Intro

Den grønne omstilling er et fælles ansvar. I Region Syddanmark ønsker vi at gå forrest og tage ansvar for at sætte fart på den grønne omstilling af det danske sundhedsvæsen.

Regionens overordnede klimamålsætning er, at:

CO₂-aftrykket skal reduceres med mindst 35% i 2030 i forhold til 2020, svarende til en reduktion på 262.000 tons CO₂e¹.

For at opnå dette mål, er der blevet udarbejdet 6 delstrategier, der tilsammen skal an vise vejen til, hvordan Region Syddanmark når dette mål.

De 6 delstrategier er:

- Klimaoptimeret energiforbrug
- Energieffektiv og fossilfri kørsel og transport
- Bæredygtigt byggeri
- Kliniske og øvrige forbrugsvarer
- Lægemidler og anæsthesigasser
- Medicoteknik og IT

Denne delstrategi omfatter 'Kliniske og øvrige forbrugsvarer' og fastsætter konkrete mål og indsatser, der forventes at skulle gennemføres for at reducere CO₂e-udledningen forbundet med regionens indkøb af forbrugsvarer for dermed at bidrage til den overordnede klimamålsætning på mindst 35% CO₂e-reduktion i 2030.

Afgrænsning og baseline

Delstrategien omfatter den del af regionens indkøb, som dækker kliniske og øvrige forbrugsvarer. Delstrategien omfatter CO₂e-udledninger fra produktion, transport og forbrug af alle de forbrugsvarer, der anvendes i forbindelse med eksempelvis operationer og andre behandlinger, patientens ophold på sygehuset, prøver og analyser. Dette omfatter både de danskproducerede varer og de importerede udenlandske varer, der forbruges i Region Syddanmark. Fødevarer, lægemidler, medicoteknisk apparatur og IT omfattes ikke af denne delstrategi, ligesom køb af sundhedsydelse, ikke er omfattet.

Baseline for Kliniske og øvrige forbrugsvarer 2020:

- Indkøb af kliniske og øvrige forbrugsvarer i 2020 bidrog med ca. 240.000 tons CO₂e-udledninger, hvilket svarer til 32% af regionens samlede udledninger på ca. 748.000 tons CO₂e.
- Området omfatter 79.000 forskellige varer og mere end 500 forskellige leverandører.

En mere udførlig gennemgang af baseline og scope for Kliniske og øvrige forbrugsvarer er vedlagt som *bilag 1 - Samlet oversigt over baseline og metode for Kliniske og øvrige forbrugsvarer*.

¹ Se beslutning fra Regionsrådsmødet den 23. maj 2022 'Vedtagelse af klimamål for regionens samlede udledninger'

Målsætninger for kliniske og øvrige forbrugsvarer

Den overordnede målsætning for kliniske og øvrige forbrugsvarer, at

Region Syddanmarks CO₂e-udledning fra kliniske og øvrige forbrugsvarer reduceres med 35% inden 2030.

Indsatser:

- A. Region Syddanmark vil reducere CO₂e-udledningerne fra forbrug med 10% gennem krav til leverandørkæden
- B. Region Syddanmark vil reducere CO₂e-udledningerne fra forbrug med 2% gennem skift fra engangs- til flergangsprodukter
- C. Region Syddanmark vil reducere CO₂e-udledningerne fra forbrug med 17% gennem lagerstyring og minimering af spild
- D. Implementering af indsatser fra nationale leads gennem strategien for Grønne Hospitaler

Reduktionspotentiale:

Delstrategien skal bidrage med en samlet reduktion på ca. 84.000 tons CO₂e, svarende til en reduktion på 35% af CO₂e-udledningerne fra kliniske og øvrige forbrugsvarer i 2020 og ca. 11% af regionens samlede udledninger.

Delstrategien peger på indsatser, der kan reducere udledningerne med 29% frem mod 2030. I 2027 gøres status og delstrategien revideres med ambitiøse målsætninger, der som minimum dækker resten af målsætningen om de 35% reduktion.

CO₂e:

I denne delstrategi anvender vi betegnelsen CO₂e som en forkortelse for "kuldioxidækvivalenter". CO₂e udtrykker den samlede klimapåvirkning af flere drivhusgasser, hvor CO₂-ækvivalenterne anvendes som en standardmål for at sammenligne den globale opvarmningseffekt af forskellige drivhusgasser.

Indsatser frem mod 2030

I det følgende beskrives de indsatser, som er nødvendige for at opnå den overordnede målsætning.

Indsats A: Region Syddanmark vil reducere CO₂e-udledningerne fra forbrug med 10% gennem krav til leverandørkæden

Krav til leverandørkæden forventes at kunne bidrage med 10% reduktion af CO₂e -udledningerne fra kliniske og øvrige forbrugsvarer i 2030. En udspecificering af reduktionspotentialer er vedlagt som *Bilag 2 – Indsats A Krav til leverandørkæden*. Reduktionerne skal findes ved, at:

1. Alle Regions Syddanmarks udbud indeholder som udgangspunkt grønne krav til leverandøren
2. 70% af Region Syddanmarks indkøb er udbuds- og aftaledækket i 2030
3. Region Syddanmark bidrager aktivt til modning af markedet for den grønne omstilling

I samspil med ovenstående indsatser forventes leverandørerne via deres egen omstilling at bidrage betydeligt til reduktionen.

A.1 Alle Region Syddanmarks udbud indeholder som udgangspunkt grønne krav til leverandøren

Region Syddanmark vil sikre, at alle udbud, hvor det er muligt, indeholder grønne krav. Derfor skal det for samtlige udbud, i forbindelse med opstart af det enkelte udbud, afdækkes, hvilke grønne krav, det er muligt at stille.

I fællesskab med de øvrige regioner udarbejdes desuden standardiserede krav, der anvendes på alle udbud, hvor kravene er relevante. Med disse krav vil Region Syddanmark i samarbejde med de øvrige regioner være frontløbere for et grønnere marked og være med til at drive markedet i en grønnere retning. Herudover etableres samarbejdsrelationer ud over de øvrige regioner, herunder de øvrige Nordiske landes sygehusorganisationer og danske kommuner.

Der udarbejdes et tillæg til indkøbspolitikken, der specificerer, hvordan der skal arbejdes med grønne indkøb.

For at sikre at regionens fortløbende arbejde med grønne indkøb og grøn omstilling sker på et databaseret grundlag, stilles også krav til leverandørerne om data, der kan understøtte dette arbejde. Der udarbejdes desuden en procedure for, hvordan viden om potentialer for omstillingsprojekter afdækkes ved udbud opsamles, så der kan arbejdes videre med dem i regi af grøn omstilling.

Der inddrages relevant viden og erfaringer fra andre sundhedsfaglige organisationer, både inden- og udenlandske.

A.2 70% af Region Syddanmarks indkøb er udbuds- og aftaledækket i 2030

Med den nuværende udbudsdækning på under 50% er det i dag kun muligt at stille grønne krav til under halvdelen af de køb der foretages. Ved at øge andelen af udbud, øges mængden af indkøb der kan stilles grønne krav til.

En 100% udbudsdækning er ikke realistisk da der foretages mange indkøb under udbudsgrænsen.

A.3 Region Syddanmark bidrager aktivt til modning af markedet for den grønne omstilling

Region Syddanmark er tilstedeværende og tydelig i kommunikationen over for markedet. Dette skal blandt andet ske gennem direkte dialog med leverandører, udarbejdelse af generiske krav og deltagelse i den offentlige debat. Tillægget til indkøbspolitikken skal ligeledes bidrage til dette.

Region Syddanmark har, sammen med de øvrige regioner, en betydelig indflydelse på leverandørernes bæredygtighedstiltag, hvorfor grønne krav vil have indflydelse ikke alene på det enkelte udbud, men også i form af en afledt effekt i forhold til markedets udvikling i en bæredygtig retning.

Region Syddanmark søger desuden indflydelse på lovgivningen, hvor det kan understøtte en grønnere retning på indkøb. Påvirkning af indenlandsk og EU-lovgivning vil ske med henblik på øgede krav til produkters bæredygtighed samt bredere rammer til at arbejde med bæredygtighed i udbud. De juridiske muligheder for øget anvendelse af grønne krav i udbud vil løbende blive undersøgt og afdækket.

Indsats B: Region Syddanmark vil reducere CO₂e-udledningerne fra forbrug med 2% gennem skift fra engangs- til flergangsprodukter

Ved at skifte engangsprodukter til flergangsprodukter forventes CO₂e -udledningerne fra kliniske og øvrige forbrugsvarer at kunne reduceres med op til 2% i 2027. Reduktionerne skal findes ved, at:

1. Region Syddanmark sætter stop for overgangen fra flergangs- til engangsprodukter fra 2025.
2. Region Syddanmark inden 2027 udskifter alle på forhånd kendte produkter, der med sikkerhed kan skiftes fra engangs- til flergangsprodukter.
3. Der sættes ambitiøse mål i 2027 for yderligere omlægninger frem mod 2030.

B.1 Region Syddanmark sætter stop for overgangen fra flergangs- til engangsprodukter fra 2025

Det lægges til grund for opfyldelse af målsætning på 2% reduktion, at Region Syddanmark sætter stop for overgangen fra flergangs- til engangsprodukter, således at der skal gives dispensation på baggrund af en faglig vurdering for at kunne udskifte et flergangsprodukt med et engangsprodukt.

B.2 Inden 2027 udskiftes alle på forhånd kendte engangsprodukter, der med sikkerhed kan skiftes til flergangsprodukter

De fleste studier viser, at anvendelse af flergangsprodukter samlet set giver en mindre CO₂e-udledning end anvendelse af engangsprodukter. Forskellen varierer alt efter flergangsproduktets kvalitet og levetid. I tilgift til CO₂-besparelsen vil også affaldsmængden blive nedbragt ved et skift fra engangs- til flergangsprodukter.

I en kortlægning af kliniske og øvrige forbrugsvarer i Region Syddanmark er der identificeret 71 engangsproduktområder, som potentielt kan skiftes til flergangsprodukter. For ca. en fjerdedel af disse produkter er flergangsalternativer allerede afprøvet her i regionen eller i de øvrige regioner. Disse produkter betragtes som engangsprodukter, der med sikkerhed kan skiftes til flergangsprodukter, og de fremgår af *bilag 3 – Indsats B Udskiftning af engangs- til flergangsprodukter*.

I løbet af 2025 skal hver sygehusenhed lægge en plan for, hvordan det kan lade sig gøre at skifte de engangsprodukter, der fremgår af *bilag 3* til flergangsudgaver med henblik på gennemførelse i 2026.

B.3 Der sættes ambitiøse mål i 2027 for yderligere omlægninger frem mod 2030

I løbet af de kommende år frem mod 2027 skal der foretages flere vurderinger af produkter, der potentielt kan skiftes til flergangsudgaver. Disse vurderinger kan foretages ud fra pilotprojekter i egen region og/eller ud fra erfaringer fra de øvrige regioner. I 2027 sættes mål for yderligere omlægninger af konkrete engangsprodukter. I disse mål inddrages også yderligere identificerede engangsprodukter.

Indsats C: Region Syddanmark vil reducere CO₂e-udledningerne fra forbrug med 17% gennem lagerstyring og minimering af spild

Ved at reducere forbruget gennem lagerstyring og minimering af spild, forventes CO₂e-udledningerne fra kliniske og øvrige forbrugsvarer at kunne reduceres med 17% i 2030. Reduktionerne skal findes gennem:

1. Reduceret forbrug
2. Reduceret spild gennem optimeret lagerstyring

Siden 2020 har Region Syddanmark reduceret CO₂e-udledningerne fra indkøb af pandemiværnemidler og coronatest betydeligt, og det lægges til grund for opfyldelse af målsætningen for indsats C, at der ikke på ny opstår behov for indkøb af pandemiværnemidler på samme niveau som i baselineåret 2020.

Det lægges desuden til grund for målsætningen, at Region Syddanmark i forvejen arbejder med anbefalinger fra Vælg Kloget. Dette arbejde foregår i et sundhedsfagligt spor, men har også en forventet effekt på CO₂e-udledningen.

C.1 Reduceret forbrug

Det grønneste forbrug er intet forbrug, og derfor vil Region Syddanmark reducere forbruget af kliniske og øvrige forbrugsvarer, hvor det er muligt.

Af bilag 4 – Indsats C Reduceret forbrug gennem lagerstyring og minimering af spild fremgår de produkter, der er udpeget som strategiske indsatsområder, idet det er allerede kendte indsatser, hvor forbruget kan reduceres kraftigt nu og her uden at gå på kompromis med regionens høje standarder for hygiejne og patient-sikkerhed.

I løbet af 2025 skal hver enhed udarbejde en plan for, hvordan det kan lade sig gøre at reducere forbruget af de produkter, der fremgår af bilag 4 – Indsats C med henblik på gennemførelse senest i 2026.

I 2027 sættes yderligere mål for reduceret forbrug med udpegning af konkrete produkter.

C.2 Optimeret lagerstyring

Region Syddanmark vil minimere spild gennem optimeret lagerstyring. Dette skal ske gennem 3 strategiske indsatser. Region Syddanmark vil:

- indføre et system for kassationsregistreringer

I dag registreres det ikke, når varer kasseres eksempelvis på grund af datoudløb. For at kunne arbejde systematisk med spild og undgå unødige kassationer fremover er der behov for registrering af kassationsdata. Registreringen indføres inden 2025. På baggrund af indsamlede kassationsdata i 2027 vil der blive sat yderligere mål for reduceret spild gennem færre kassationer.

- indføre værktøj til optimering af lagerbeholdning

Værktøjet til optimering af lagerbeholdning skal sikre, at det er de rette varer med rette beholdning, der automatisk genbestilles, og at varer, som ikke benyttes mere, eller anvendes sjældent ikke genbestilles automatisk. Derved minimeres det spild, der sker, når varer må kasseres, fordi holdbarheden er udløbet. Desuden danner værktøjet basis for at kunne sikre et optimeret flow af varer, hvorved spild og dermed nyindkøb kan mindskes. Ud over den CO₂e-besparelse, som reduceret indkøb af varer vil medføre, kan det give en afledt effekt i form af færre leveringer. Et reduceret antal leveringer vil give en reduceret CO₂e-udledning fra sluttransport.

- halvere antallet af ordrer under 300 kr.

Regionen har årligt ca. 20.000 ordrer under 300 kr. Ved at reducere antallet af små ordrer reduceres mængden af transportemballage til pakning af forskellige produkter og sluttransport.

Færre små ordrer opnås blandt andet ved optimering af varesortiment for hele sygehusenheden og en opsætning i indkøbssystemet, der optimerer bestillingsmønstre. Optimering af varesortimentet gennem eksempelvis et smallere, standardiseret sortiment vil desuden skabe bedre muligheder for udnyttelse af varer på tværs af afdelinger, så man undgår spild ved eksempelvis datoudløb.

Indsats D: Implementering af indsatser fra nationale leads gennem strategien for Grønne Hospitaler

Delstrategien for Kliniske og øvrige forbrugsvarer har snitflader med flere af de nationale leadområder, der er udpeget i forbindelse med den fællesregionale strategi for Grønne Hospitaler. Det drejer sig om Region Midtjyllands leadområde *Reduktion af CO₂e-udledninger og affaldsmængder fra operationsområdet ud fra et systemperspektiv*, Region Hovedstadens leadområde *Laboratorier og diagnostik* og Amgros' leadområde *Høreapparater*.

Region Syddanmark vil følge de retningslinjer og implementere de indsatser, som de nationale lead-områder udpeger. En konkret vurdering af potentialet for CO₂e-reduktion ad denne vej er ikke mulig at foretage, før de nationale lead-områder begynder at udpege mulige projekter og indsatser. Regionen vil således følge udviklingen inden for de nationale lead-områder for at afdække muligheden for yderligere strategiske indsatser samt CO₂e-reduktion med henblik på en vurdering af disse ved midtvejsevalueringen af delstrategien i 2027.

Der fastlægges ambitiøse mål i 2027 for den resterende CO₂e -reduktion

De ovennævnte indsatser, som delstrategien peger på, kan reducere CO₂e-udledningerne fra kliniske og øvrige forbrugsvarer med 29%.

Frem mod 2027, hvor delstrategien revideres, og der sættes mål for yderligere reduktioner, skal følgende grundlag for revisionen opfyldes:

1. Region Syddanmark har et fuldt overblik over, hvad der sker af spild i vareflowet.
2. De nationale leads i regi af Danske Regioners strategi for Grønne Hospitaler er løbet i gang og er kommet med de første udspil og forslag til indsatser.
3. Region Syddanmark har lavet en vurdering af realiserbarheden for udskiftning af yderligere engangsprodukter til flergangsudgaver.
4. Region Syddanmark har identificeret yderligere muligheder for reduceret forbrug.

Økonomi

Overordnet set forventes det, at de besparelser, der er at hente på lagerstyring og minimering af spild, vil kunne opveje de eventuelle fordyrelser, der måtte være i forbindelse med de øvrige indsatser.

Indsats A - Region Syddanmark vil reducere CO₂e-udledningerne fra forbrug med 10% gennem krav til leverandørkæden

At stille grønne krav i udbud må forventes i nogle tilfælde at give dyrere produkter, da et grønnere produkt vil vinde, selvom det er dyrere end et ellers tilsvarende produkt. De økonomiske konsekvenser heraf afhænger blandt andet af den generelle markedsudvikling for grønnere produkter og leverandørernes strategi omkring prisfastsættelse af disse.

Af Budgetaftale 2023 punkt 3.3 fremgår det, at der er givet en grøn rabat på de forventede indkøbsbesparelser på 10 mio.kr. Følgende fremgår af budgetaftalen:

”Forbrug af indkøbte varer, tjenesteydelser samt bygge- og anlæg står for op imod 90 pct. af regionens samlede klimaaftryk. Nedbringelse af CO₂-aftrykket fra indkøb kan ske gennem en række forskellige indsatser. Nogle indebærer en besparelse på indkøb, andre en mulig fordyrelse.

Aftalepartierne er enige om at tilvejebringe de nødvendige økonomiske rammer for en målrettet klimaindsats på indkøbsområdet **ved at reducere den forventede indkøbsbesparelse med 10 mio. kr. i 2024.**”

Det forudsættes at eventuelle fordyrelser i forbindelse med grønne krav i udbud som udgangspunkt dækkes af ovenstående justering, som er besluttet gældende fra 2024, for at tilvejebringe de nødvendige økonomiske rammer for en målrettet klimaindsats på indkøbsområdet.

Indsats B - Region Syddanmark vil reducere CO₂e-udledningerne fra forbrug med 2% gennem skift fra engangs- til flergangsprodukter

Det økonomiske regnestykke for udskiftning af engangsprodukter til flergangsprodukter kan se forskelligt ud alt efter hvilket udstyr, der skal udfases og indkøbes, og hvordan forbruget ser ud. Der vil være en engangsudgift i form af nyt udstyr, der skal indkøbes samt øgede udgifter til genbehandling, såsom rengøring og/eller sterilisering af flergangsprodukterne. Disse udgifter kan i nogle tilfælde blive opvejet i det lange løb af den reducerede udgift til indkøb af engangsprodukterne. Hvis lager- og genbehandlingskapaciteten skal udvides for at kunne håndtere de nye flergangsprodukter, vil dette kunne medføre ekstra udgifter.

Hvis tilbagebetalingsperioden for et givent projekt ligger inden for en tidshorisont på 5-6 år, afholdes udgiften som udgangspunkt inden for sygehusenes eksisterende driftsramme. Med henblik på at gennemføre initiativerne hurtigst muligt, kan udgifterne til eventuelle upfront investeringer finansieres via intern låneordning. Tilbagebetalingen sker herefter via den flerårige gevinstrealisering.

Indsats C - Region Syddanmark vil reducere CO₂e-udledningerne fra forbrug med 17% gennem lagerstyring og minimering af spild

Reduceret forbrug samt minimering af spild har en dobbelt bundlinje, idet det både vil medføre en reduktion i CO₂e-udledningen og i udgifter til indkøb. Derudover kan reduktionen i forbrug i nogle tilfælde medføre forenkede arbejdsgange, der kan frigive tid for medarbejderen. Der vil ligeledes være færre produkter, der kræver plads til opbevaring, og udgifter til affaldsbortskaffelse vil blive reduceret.

Indføring af kassationsregistreringer vil ikke kræve nogen direkte økonomisk investering, men forudsætter adfærsændringer, der kan øge arbejdstiden en smule. Denne udgift vil dog forventeligt blive opvejet af den besparelse, kassationsregistreringen kan danne grundlag for i form af reduceret spild.

Udviklingen af værktøjet til optimering af lagerbeholdningen vil kræve 1-1,5 årsværk. Denne udgift vurderes at blive mere end udlignet af den efterfølgende økonomiske gevinst ved optimeringen. Værktøjet vil samtidigt optimere logistikprocesserne og kan derved spare logistikomkostninger. De enheder, der har igangsat optimeringsprocesser nu, vil komme til at spare tid, imens andre enheder, der slet ikke laver denne type arbejde endnu, vil skulle lægge flere timer ved driften af dette værktøj.

Dertil skal lægges en eventuel engangsudgift i form af arbejdsressourcer, når tiltaget skal implementeres. Disse udgifter forventes at tjene sig selv ind med tiden via de reducerede indkøb af engangsprodukter.

Endelig vil implementering af færre små ordrer indledningsvist give en mindre merudgift i form af arbejdstid til afdækning og implementering, som efterfølgende vil blive opvejet af reducerede håndteringsomkostninger og dermed en arbejdstidsbesparelse.

Reduceret forbrug af værnemidler kan ikke medregnes som reducerede udgifter, ligesom eventuelle økonomiske besparelser i forbindelse med indsatser fra Vælg Klogt også er udeladt.

Samlet vurdering

Overordnet set vil en del af indsatserne medføre en lille fordyrelse, imens andre indsatser vil medføre en besparelse. Ved fuld implementering af delstrategien, vil de besparelser, der er at hente på lagerstyring og minimeret spild, mere end opveje de eventuelle fordyrelser, der måtte være i forbindelse med de øvrige indsatser.

Finansieringen af konkrete omstillingsprojekter afholdes som udgangspunkt inden for sygehusenes driftsrammer. Upfront-udgifter nødvendige for at realisere besparelsen kan tilvejebringes via intern låneordning.

Konkrete omstillingsprojekter med længere tilbagebetalingstid vil blive vurderet i forhold til økonomi inden igangsættelse. Ved større negative økonomiske konsekvenser, vil det enkelte projekt blive forelagt politisk, inkl. businesscase og CO₂e-vurdering.

Midtvejsevaluering

I 2027 revideres delstrategien med de indsatser, der yderligere prioriteres i 2027-2030.